

Has aýdyň geljege sary...

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Has aýdyň geljege sary... HAS AÝDYŇ GELJEGE SARY: HINDISTANYŇ
G20 BAŞLYKLYGY we TÄZE KÖPPOLÝUSLYLYGYŇ ŞAPAGY

«Ýeke-täk ýer, ýeke-täk maşgala we ýeke-täk geljek» ruhuny täzelemegiň döwri

Hindistanyň G20-niň başlyklygyny almagynyň üstünden 365 gün geçdi. Häzir çuňňur pikirlenmegiň, taahhüdü täzelemegiň we «Wasudhaýwa Kutumbakam», ýagny, «Ýeke-täk ýer, ýeke-täk maşgala we ýeke-täk geljek» ruhuny täzelemegiň döwri.

Biz geçen ýyl bu jogapkärçiligi boýnumyza alanymyzda, global arena köpugurly kynçylyklar bilen gidişýärdi: kowid-19 ýokanjyndan soňky silkinmeler, gözýetimde çylgym atýan klimat üýtgeşmeleri, maliýe durnuksyzlygy we ösüp barýan ýurtlaryň bergi bökdençligi.

Bularyň barsy köppolýuslylygyň yza gaýdyşan döwründe bolup geçýärdi. Çaknyşyk we bäsdeşlik şertlerinde ösüşe gönükdirilen hyzmatdaşlyga zeper ýetipdi, şeýdibem ösüş togtapdy.

Hindistan G20-ä başlyklyk etmegi boýnuna alyp, dünýäniň häzirki ýagdaýy üçin alternatiwalary hödürlemäge synanyşdy.

Bu alternatiwa GSYIH merkezli ösüşden adam merkezli ösüş

çemeleşmesine geçişdi.

Hindistanyň maksady ýer ýüzüne bizi aýyrýan däl-de, birleşdirýän zatlary ýatlatmakdy. Global dialogyňam ösdürilmegi gerekdi.

Azlygyň bähbitleri köplügiň arzuwlaryna ýol arçamalydy. Bulam bilşiňiz ýaly köppolýuslylyk üçin düýpli reformany talap edýärdi.

Köpgyraňly, höwesli, gallaw we kararly... G20-niň başlygy hökmünde biziň bu çemeleşmämizi şu dört söz kesgitledi.

Ähli G20 agzalarynyň biragyzdan kabul eden «Täze Deli Liderler jarnamasy-da» şol kararlylygymyzyň delilidir.

Köpgyraňlylyk biziň ýolbaşçylygymyzyň merkezindedi. Afrika bileleşiginiň G20-ä hemişelik agza bolup gatnaşmagy elli baş sany afrika ýursunyň foruma gatnaşmagynyň ýoluny açdy.

Bulan G20-niň dünýä ilatynyň 80%-ni gurşap aljak formada giňelmegini üpjün etdi.

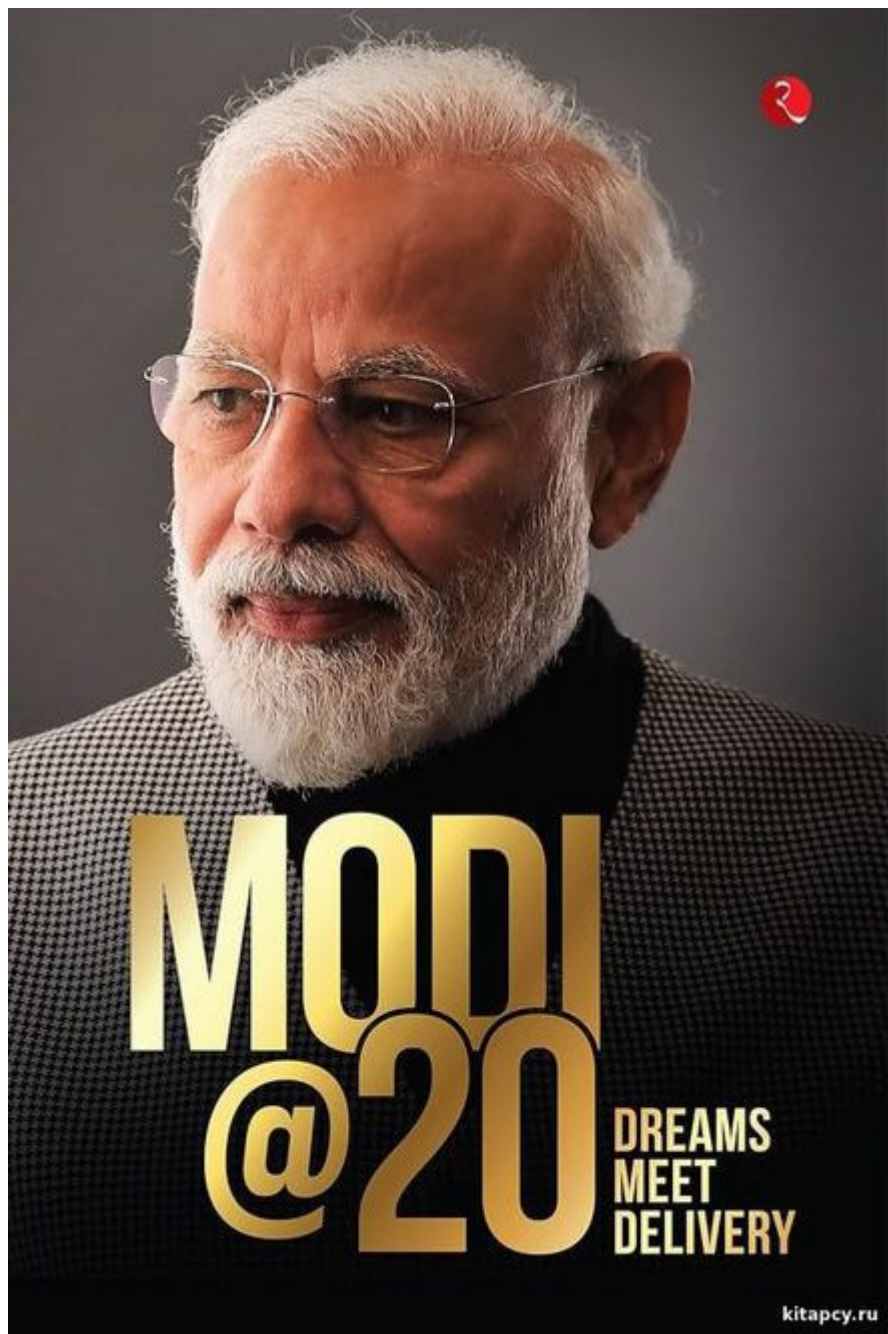
Bu ýol arçajy ýagdaý global kynçylyklar we mümkinçilikler babatda has giň gerimli dialoga iterdi.

Ugrunyň ilkinji mysaly höknünde Hindistanda iki gezek geçirilen «Global Günortanyň sesi» konferensiýasy köppolýuslylyk üçin täze şapagy buşlady.

Hindistan «Global Günortanyň» endişelerini halkara mowzuga goşmaga dyrjaşdy.

Bu konferensiýa esasanam ösüp barýan ýurtlaryň global janlanmanyň şekillenmeginde mynasyp ornuny tapjak döwrüniňem ýetip gelendigini buşlaýardy.

Köpgyraňlylyk Hindistanyň oňlan ýerli çemeleşmesi G20 bilen özara gatnaşygyna-da geçdi, bulam Hindistana populýar ýolbaşçylyk döwrüni başdan geçirtdi.

Jan Bhagidari, ýagny, halk gatnaşygy işlerinde G20 ähli şatlary we federal oblastlary umumylykda goşmak arkaly 1,4 milliard raýat bilen gatnaşygy ýola goýdy.

Esasy faktorlar bilen baglanyşykly meselelerde Hindistan G20-niň beren ygtyýarlyklarynyň çäginde halkara gyzyklanmanyň hasam uly ösüş maksatlaryna gönükdirilmegini üpjün etmäge synanyşdy.

«2020-njy ýyl boýunça maksatnamanyň» kesgitleýji sepgudinde Hindistan «Dowam etdirmäge ýaramly ösüş maksatlaryna» (SDGs) gönükdirilen ösüşi çaltlandyrmak üçin saglygy goraýyş, bilim, jyns deňligi, sferalaýyn yzygiderlilik ýaly biri-biri bilen baglanyşykly meselelerde giň gurşawly we iş maksatly çemeleşmäni oňlap, G20-2023-iň çäginde iş meýilnamasyny işläp

düzdi.

Bu ösüş çaltlandyran esasy ugur güýçli Sanly Jemgyýetçilik infrastrukturasydyr (DPI). Şunda şahsy kart («Aadhaar»), UPI we «Digilocker» ýaly hyzmatlar arkaly sanly ulgam täzelikleriniň rewolýusion häsiýetli täsirine gönüden-göni arena bolan Hindistan ündewlerinde tutanýerlidi.

G20 platformasy arkaly-da «Sanly Jemgyýetçilik infrastruktura goruny» üstünlikli kemala getirdik, bulam global tehnik hyzmatdaşlyk üçin möhüm ädim.

On alty ýurtdan elliden gowrak sanly jemgyýetçilik infrastrukturasyňy öz içine alýan bu gor «Global Günorta» ýurtlarynyň köpgyraňly ösüş güýjüni ýüze çykarmak bilen sanly jemgyýetçilik infrastrukturasyňy kemala getirip oňlamaklaryny we ornaşdyrmaklaryja ýardam eder.

Ýeke-täk ýerimiz üçin gyssagly, durnukly, adalatly üýtgeşme döretmek üçin tutanýerli we köpgyraňly maksatlary göz önüne tutduk.

Deklarasiýa häsiýetli «Ýaşyl Galkynyş» şertnamasy täze iş orunlary, ykdysady ulgamlaryň bitewileşmegi we sarp edijiligiň klimata jogapkärçilikli, önümçiligiň bolsa planetamyza dost bolan köpgyraňly doktrinasyny edinil, açlyga garşy göreşmek we planetamyzy goramagyň arasynda saýlaw etmegiň kynçylygynyň üstünde durup geçýär.

G20-niň jarnamasy aýratynan global täzelenişiniň energetika mümkinçiligini 2030-njy ýyla çenli üç essä çykarmaga çagyryýar. Global Bioýangyç bileleşiginiň gurulmagy we ýaşyl gidrofen üçin koordinasiýaly tagalla göz önüne tutulanda, G20-niň has arassa we ýaşyl dünýä gurma arzuwynyň bardygyny inkär edip bolmaz.

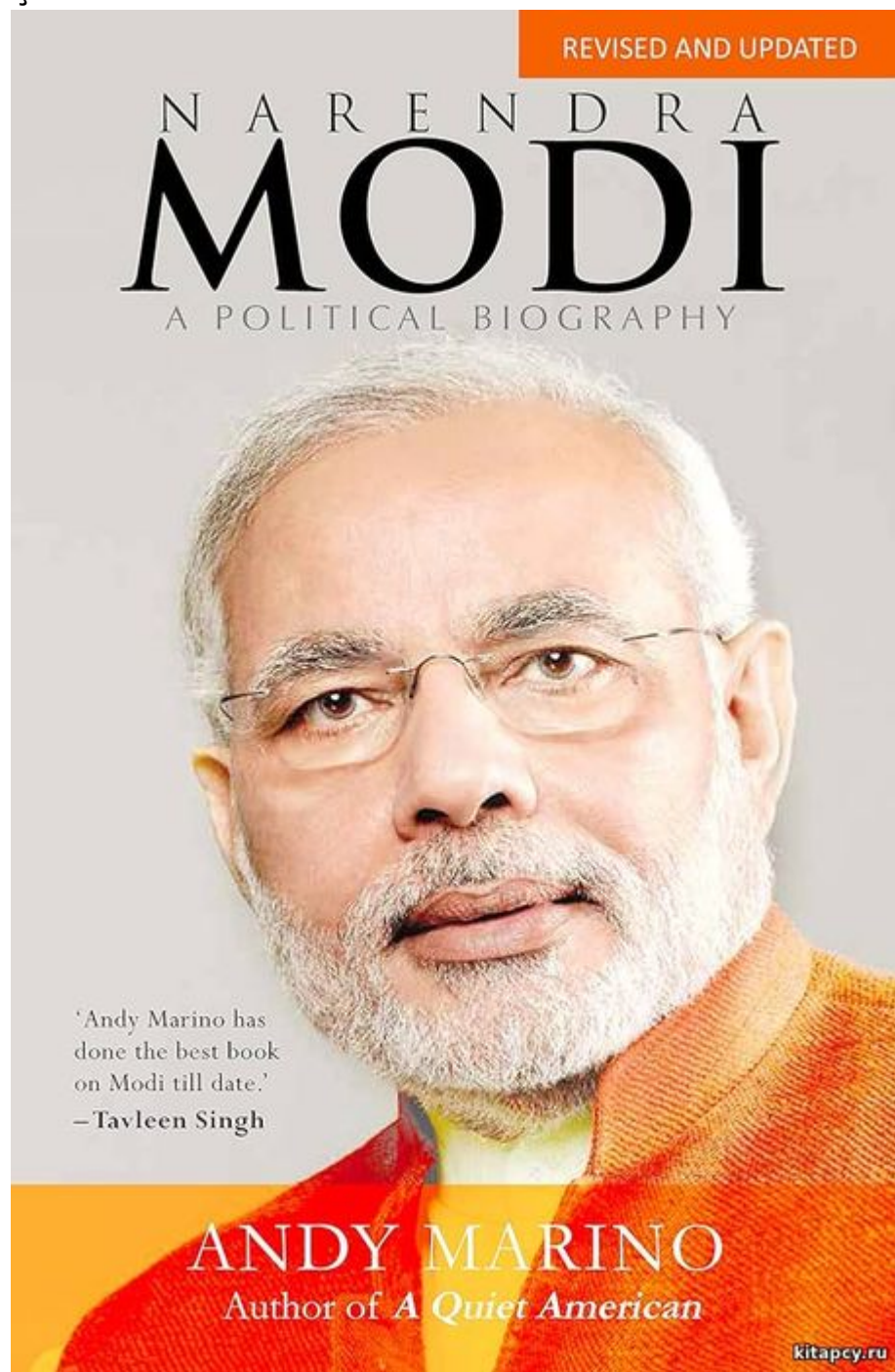
Munuň özi Hindistanyň elmydama göterýän ruhuna öwrüldi we häzir Dowam etdirmäge degişli Ösüş üçin ýaşayyş-durmuş formalary (LiFE) arkaly dünýäde biziň gadymdan bari dowam edip gelýän ýörelgelerimizden peýdalanyp biler.

Jarnama klimatlaýyn adalat we deňlik babatdaky jogapkärçiliklerimize-de güwä geçýär we «Global Demirgazygy» uly maliýe we tehnologiýa kömegini bermäge çagyryýar.

Ösüşiň maliýe hemaýarkärini milliard dollardan trillion dollara çykarjak bir sanlaýyn syçramanyň gereklidigi bilen ilkinji gezek ylalaşyldy.

G20 ösüp barýan ýurtlaryň 2030-njy ýyla çenli döwlet derejesinde kesgitlenen goşantlaryny üpjün edip bilmeleri üçin

5,9 trillion dollar gerek boljakdygyny kabul etdi.
Gereklenýän ummasyz uly çeşmelere seredip, G20 köppolýusly
ösüş üçin has gowy, uly we täsirli banklaryň ähmiýetine üns
çekdi.

Hindistan aýratynam BMG üçin gowulandyrmalaryň edilmeginde we
hususanam has adyl dünýä düzgünini ýola goýmagyna garaşylýan
BMG-nyň Howpsuzlyk Geňeşi ýaly möhüm organlaryň täzedan
gurnalmagynda liderlik roluny öz boýnuna alýar.
G20 jarnamasynda birinji orunda ýer alan jynsy deňlik
meselesi, aýal-gyzlara has köp mümkinçilikleri bermek üçin
öňümizdäki ýyl ýörite toparyň döredilmegi hakdaky karary bilen

hasam göz gamaşdyrды.

Hindi parlamentinde we şatlaryň kanun çykaryjy mejlislerinde orunlaryň üçden birini aýal-gyzlara berýän 2023-nji ýylyň «Hindi aýal-gyzlarynyň ornunyň rezerwasiýa kanuny» biziň zenanlaryň başyny cekýän ösüşe ygrarlydygymyzy görkezýär.

«Täze Deli Jarnamasy» syýasatlaryň tutanýerliligine, ynamly söwda we tutanýerli klimat işlerine üns bermek bilen birlikde bu esasy prinsipler arkaly täzelenen hyzmatdaşlyk ruhuny görkezýär.

Biziň G20 başlyklygymyz döwründe G20 87 netije gazandy we 118 resminamany makullady, bu bolsa geçmişe garanda möhüm artyş boldy. Biz muňa buýsanýarys.

Biziň G20 başlyklygymyz döwründe Hindistan geosyýasy meselelere we bularyň ykdysady ösüşe we galkynyşa täsiri hakdaky çekişmeleriňen üstünde durup geçdi.

Terrorçylyk we ýönekeý ilatyň ýersiz ýere öldürilmegi ylalaşyp bolmajak zatdyr, biziň nul tolerantly syýasat bilen muňa doly garşy çykmagymyz gerek. Duşmançylygyň ýerine adamkärçilik görkezmeli we bu eýýamyň uruş eýýamy däldigini ýanjamaly.

Ýolbaşçylyk eden bir ýylynda Hindistan adatdan daşary bir üstünligi amala aşyrdy: Köppolýuslylygy täzedan janlandyrdy, «Global Günortanyň» sesini güýçlendirdi, ösüşini goldady, hemme ýerde aýal-gyzlaryň güýçlendirilmegi üçin göreşdi. Bu üstünlik meni begendirýär.

G20-niň başlyklygyny Braziliýa tabşyrmak bilen adamlar üçin, planetamyz üçin, parahatçylyk we asuda durmuş üçin äden köpçülikleýin ädimlerimiziň öňümizdäki ýyllarda-da mynasyp seslenme tapjakdygyna tüýs ýüregimiz bilen ynanýarys.

Narendra MODI,

Hindistanyň premýer-ministri.

Anna, 01.12.2023 ý. Publisistika